

THIS IS A SELF-ARCHIVED VERSION OF THE ORIGINAL PUBLICATION

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication. NB. The self-archived version may differ from the original in pagination, typographical details and illustrations.

To cite this, use the original publication:

Hero, Laura-Maija, Lautamäki, Satu, Pekkinen, Sanna, Träskman, Tomas, Leikkari, Esa, Tikkaaja, Oona. 2020. Kulttuurin ja teknologian yhteistyömalli koulutukseen: Creathon 2.0. I: Hero L. (Ed). Teknologian ja kulttuurin rajapintatoiminnan mallit, verkostot ja menetelmät. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. TAITO-sarja, Metropolia Ammattikorkeakoulu. s. 59-65

Permanent link to the self-archived copy:

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-225-4>

All material supplied via Arcada's self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

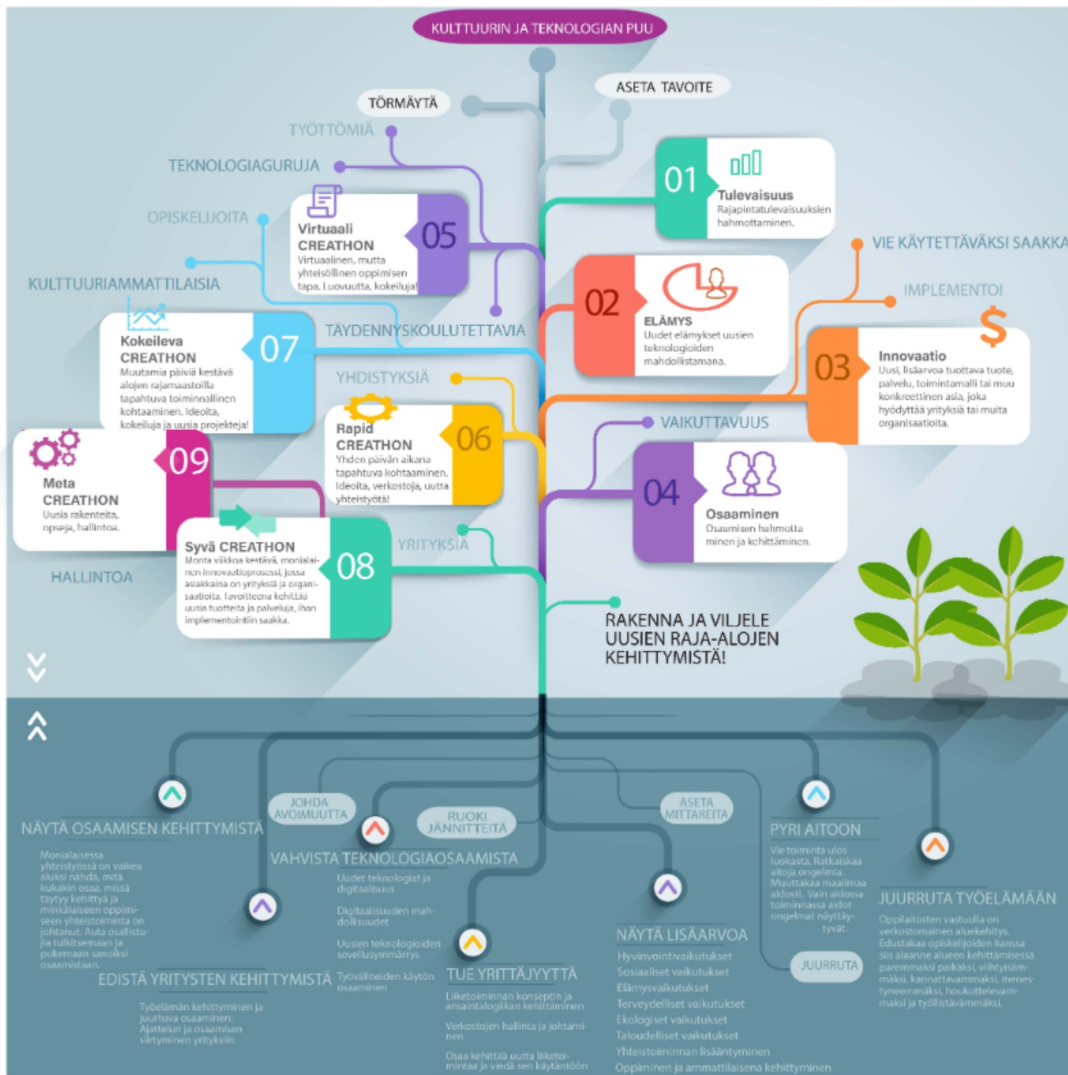
Laura-Maija Hero, Satu Lautamäki, Sanna Pekkinen, Tomas Träskman,
Esa Leikkari & Oona Tikkaaja

Kulttuurin ja teknologian yhteistyömalli koulutukseen: Creathon 2.0

JOHDANTO

Creathonin kehittäjäyhteisö CoreForum on tarkastellut niitä monia erilaisia kokeiluja, joita pilottien muodossa hankkeessa tehtiin. Kokeilujen pohjalta on ollut mahdollista kehittää nk. Creathon-malli 2.0 (vrt. Creathon-malli 1.0: Hero toim., 2019) eli “Teknologian ja kulttuurin puu” (Kuvio 1), joka kuvaa tahto- ja tavoitetilaa ammattikorkeakoulujen kontekstissa lähinnä kulttuurialojen kehittämisen kannalta. Puun tavoitteena on tukea koulutuksen järjestäjiä alueensa luovan alan toimijoiden teknologisen osaamisen vahvistamisessa. Mallista koulutusalan toimijat voivat löytää keinoja vahvistaa ICT:n ja kulttuurialan kohtaamista ammattikorkeakoulun koulutusrakenteissa.

Kulttuurin ja teknologian yhteinen puu antaa aluksi ohjeen rakentaa ja viljellä uusien raja-alojen ja vyöhykkeiden syntymistä. Sitten se ohjaa törmäyttämään eri alojen ja toimijaryhmien edustajia aktiivisessa ja autenttisessa toiminnassa. Se myös kehottaa asettamaan toiminnalle selkeät tavoitteet jättäen ne kuitenkin avoimeksi ja mahdollistavaksi, sallivaksi ja yllätykselliseksi lopputuotoksiltaan. Sitten puu vahvistaa juuriaan ja kehottaa samalla juurruttamaan ratkaisuja, toimintamalleja ja osaamista yhteiskuntaan aidosti ja simuloimatta. Juurtuminen edellyttää, että opettajat ja opiskelijat voivat käsittää alueen ja yritysten ja uuden yrittäjyyden kehittämisen myös omaksi keskeiseksi tehtäväkseen osana koulutusta. Aitoa lisäarvoa on voitava tehdä näkyväksi, jotta osallistuvat toimijat oivaltavat yhteiskunnalliset vaikutukset ja toiminta on aidosti arvokasta eikä puuhastelua. Vankat juuret monialainen toiminta ja autenttinen oppiminen voi tänään saada vain teknologista sovellusosaamista vahvistamalla, ja se edellyttää omakohtaista kokeilemistä.

Kuvio 1. Kulttuurin ja teknologian puu. Puun tavoitteena on tukea koulutuksen järjestäjiä alueensa luovan alan toimijoiden teknologisen osaamisen vahvistamisessa. Mallissa on keinoja vahvistaa ICT:n ja kulttuurialan kohtaamista ammattikorkeakoulun koulutusrakenteissa.

Mallin avulla on lisäksi mahdollista arvioida koulutuksen “creathonisuutta” sen muuttujilla. Creathonisuudella tarkoitamme käytännössä 1) Koulutus mahdollistaa autenttisen oppimisen työelämän kanssa yhdessä: rajaa täydennyskoulutettavien ammatissa jo toimivien ja opiskelijoiden välillä ei ole tarpeen havaita, 2) Koulutus mahdollistaa uusien innovaatioiden syntymistä, 3) Koulutus tapahtuu alueellisissa innovaatioverkostoissa niitä luo-

den ja kehittäen, 4) Koulutus tuottaa muutakin lisäarvoa yhteiskunnassa kuin oppimista, 5) Koulutus kehittää teknologista osaamista, 6) Koulutus lisää ammatillista monialaisuutta ja monialaisuuteen liittyviä kompetensseja, 7) Koulutus lisää luovuutta, innovaatiokyvykkyyttä, tulevaisuusorientaatiota, proaktiivisuutta ja yrittäjyyttä sekä teknologista sovellusosaamista kulttuurin työkentillä.

HARJOITELLAANPA MALLIN KÄYTTÄMISTÄ NYT!

Mallilla ei siis ajatella olevan sovellusarvoa ainoastaan oppilaitosten fasilitoimissa erillisissä innovaatioprojekteissa. Kokeillaanpa siis. Katso kuviota 1. Koeta arvioida koulutukseksi tai jopa koulutusohjelmasi creathonisuutta näillä muuttujilla! Esim. Kulttuurin markkinointikoulutus – vahvistaako se markkinointiteknologioiden osaamista, osallistaako se alan yrityksiä, tuoko se yhteen markkinoinnin alan ICT-osaajia (esim. data-analyytikoita, suositteluun perustuvien tekoälyjärjestelmien ymmärtäjiä) ja kulttuurialojen sisältöjen ymmärtäjiä, onko koulutus autenttista toimintaa aitoine ongelmineen, näyttääkö se osaamisen kehittymistä osallistujalle, mahdollistaako se myös muiden kuin omien opiskelijoidesi osallistumista, osaavatko opiskelijat tämän jälkeen tuottaa markkinoinnin avulla aitoa lisäarvoa, minkälaista? Lisääkö koulutuksesi kulttuurin markkinoijien luovuutta ja innovatiivisuutta?

MALLIN JA OPPIMISEN REFLEKTOINTIA

Creathon-mallin rakentumista voidaan kuvata kokeilevan kehittämisen ja innovaatiotoiminnan kontekstissa, jossa kehittäjät ovat arvioineet ja oppineet sekä mallista itsestään että sen kehittämisestä ja testaamisesta. Oppimisen merkitykset voidaan jakaa seuraaviin teemoihin: saavutettavuus, ajankohtaisuus, uudet toimintatavat ja yhteiskehittäminen. Projekti on lisännyt kokemuksia siitä, että merkittävää uusien teknologioiden saavutettavuuden lisääntymistä on saatu aikaan kulttuurituotannon ja koulutuksen alalla. Kulttuurin ja teknologioiden yhdistäminen on toiminut onnistuneena ”combona”, jonka avulla projektin tavoitteet ja toimenpiteet ovat olleet ajassa kiinni juuri oikeaan aikaan.

Proessin aikana on luotu uusia toimintamalleja ja koulutussisältöjä, jotka ovat juurrutettavissa pitkäaikaiseen hyödyntämiseen. Lisäksi myös yhdessä kirjoittamalla ja materiaaleja tuottamalla olemme me opettajatkin oppineet toisiltamme ja ulkopuolisilta yhteistyötahoilta vertaisoppimisen keinoin. Samaa vertaisoppimisen keinojen hahmotusta on pyritty hyödyntämään myös pilottitapahtumissa ja -täydennyskursseilla.

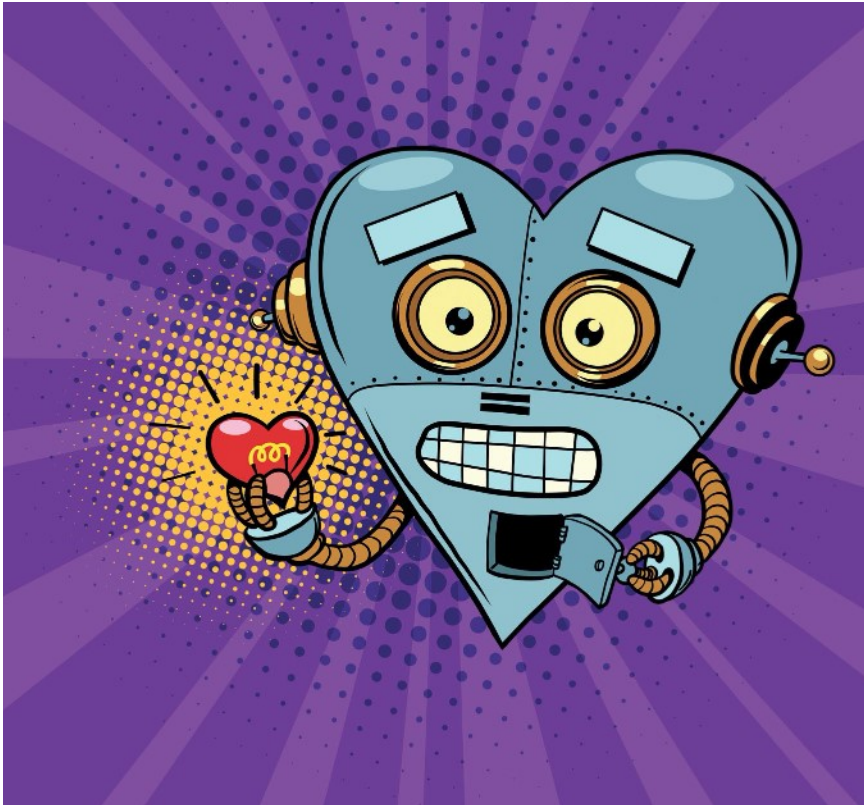
Mallin kehittämisen ytimessä on kuitenkin ollut yhteiskehittäminen, jota on tehty sekä alueellisena että valtakunnallisena koulutus-, tiimi- ja yritysysteistyönä. Samalla mallin kehittäminen on vaatinut intensiivistä osallistumista ja osallistamista, kohtaamisten ja törmäämisten hallittua suunnittelua sekä yhteisen kielen löytämistä eri alojen osaajien välillä. Mallin kehittäjät ovat kokoontuneet kahden vuoden ajan säännöllisesti CoreForum-tapaamisiin, joissa uusia askelmerkkejä on luotu ja kehitetty yhdessä. Prosessissa on koettu sitouttamisen ja osallistamisen haasteita ja mahdollisuuksia. Lisäksi kulttuurilaitosten ja yrityskumppaneiden innostunut mukanaolo on tuottanut lisäarvoa kulttuurin ja teknologian rajapinnan pitkäaikaiseen kehittämiseen. Uudet teknologiat innostavat opettajaa ja oppijaa, uuden äärellä kaikki ovat avoimia oppimaan!

OSALLISTUNEIDEN PALAUTETTA

Osallistuneet eli piloteista hyötyneiden joukko on koostunut kulttuurialojen, lähinnä kulttuurituotannon alojen työntekijöistä ja loppuvaiheen opiskelijoista sekä teknologia-alojen ja muiden alojen opiskelijoista. Hyötyjiksi voidaan myös katsoa nk. tilaajat, eli ne osallistuneita haastaneet organisaatiot ja yritykset, jotka ovat saaneet monialaisesta osallistumisestaan uutta oppia ja kokemuksia sekä uusien tuotteiden, palvelujen ja toimintamallien konsepteja ja ihan valmiiksi suunniteltuja ja implementoituja ratkaisuja.

Osallistuneiden palaute on ollut pääasiassa positiivista. Uusien teknologioiden ymmärtäminen ja soveltamisosaaminen on koettu tärkeäksi, jopa koulutuksista aikaisemmin puuttuneeksi yleissivistykseksi. Osallistujille on usein ollut elämyksellistä saada kokeilla uusia teknologisia ratkaisuja käytännössä. Kokeilemisen ovat mahdollistaneet innovaatiohubit, joiden tavoitekin on tuoda ihmisiä lähemmäksi toisiaan ja hyödyntämään uusia työmenetelmiä.

Myös monialaiseen tiimityöskentelyyn liittyen on saatu positiivista palautetta. Tiimit ovat kertoneet keskittyneensä todella intensiivisesti ideointiin. Koska eri tiimeillä ovat olleet erilaiset teknologiset ratkaisut haasteeseen, osallistujat ovat kokeneet saaneensa muidenkin tiimien esityksistä paljon uutta tietoa erilaisista, mahdollisista teknologioista. Tiimiytymisestä nousee esiin, että eri alojen asiantuntijoiden ”törmäyttäminen” koetaan erityisen palkitsevaksi, jolloin osallistujat tiimiytyvät itseohjautuen omiin rooleihinsa. Palautteen perusteella innovatiivisimmat ideat syntyvät eri aloilta tulevien, toisille vieraiden henkilöiden yhdistäessä osaamisensa.

MALLIN HAASTEET JA SUORANAISET ONGELMAT

Rajapinnalla on myös havaittu selkeitä haasteita, jotka on syytä ottaa huomioon. On helppoa piirtää kuva ideaalimaailmasta. Kun todellisuutta peilataan siihen tänään, voidaan havaita että huomioon on otettava monia seikkoja:

- Työelämän edustajat eivät ymmärrä välttämättä opiskelijoiden oppimistavoitetta, tätä on avattava. Emme voi luvata aitoja innovatioita, koska olemme mukana yhdessä oppimassa päätarkoituksenamme.
- Täydennyskoulutettavat työelämästä ovat kustannus samalla lailla kuin opiskelijatkin. Työelämästä täydennyskoulutettavia ei voida aina ottaa mukaan ilmaiseksi eivätkä he “mene siinä ohessa”. Opettajien palkkaus on vuosityöaikaan perustuvaa, ja yksittäisistä kursseista saa tunteja. Jokainen mukana oleva syö näitä tunteja. Täydennyskoulutettavat voidaan ottaa mukaan Avoimen ammattikorkeakoulun järjestelmän kautta, jolloin opintopistesuorituksen perustuva hinnoittelu on jo melko vakiintunutta.

- Creathonin suosittelemaa koulutustapaa voidaan kutsua verkostokoulutukseksi. Ammattikorkeakoulujen kannustimien ja mittareiden täytyy ottaa huomioon verkostokoulutuksessa tarvittavat resurssit ja osamaistarpeet. Osaamistarpeet liittyvät avoimen innovaatioverkoston fasilitointiosaamiseen, koulutus- ja innovaatiopalvelujen tuotteistamisaamiseen ja liiketoiminta- ja palveluosaamiseen sekä myyntiin. Nämä osaamiset eivät ole eksplisiittisesti kuuluneet Ammatillisen opettajan pedagogiseen koulutukseen (60 op), joka on pakollinen koulutus kaikille ammattikorkeakoulujen lehtoreille.

- Opettajan osaaminen on laajentuvaa osaamista. Hyvä lehtori ei kouluta vain yhtä syvää sisältöalaa, vaan liikkuu joustavasti, opettaa yhdessä, osallistuu yhteiskunnan muihinkin funktioihin, löytää itse kenot ylläpitää omaa jatkuvaa oppimistaan. Verkostokoulutusmalli mahdollistaa tehokkaasti opettajan omaa jatkuvaa oppimista. Haasteena on auttaa opettajaa ymmärtämään omaa rooliaan laajemmassa verkostossa ja näkemään opettavan kurssin avautumassa oppilaitoksen seinien ulkopuolelle.

Periaatteessa ammattikorkeakoulujen koulutusrakenteet mahdollistavat monialaisen innovaatiotoiminnan, kunhan yhteisistä tapaamisajoista voidaan sopia lukujärjestystasolla. Helpointa yhteistyön on siksi erillisillä innovaatioprojektikursseilla. Niihin voidaan ottaa muista oppilaitoksista eri alojen opiskelijoita ja työelämästä osallistujia haasteiden antajiksi ja samalla oppimaan, sekä täydennyskouluttautumaan.

KUINKA CREATHON JUURTUU?

Käytännössä Creathon on juurtunut jo ammattikorkeakoulujen rakenteisiin kulttuurituotannon alan perus- ja täydennyskoulutuskursseina, opetussuunnitelmina ja -materiaaleina sekä hyötyverkostoina ja osaamisena. Pystymme kuitenkin listaamaan konkreettisia juurtuneita käytänteitä.

Kursseina (jatkuva oppiminen ja täydennyskoulutus sekä tutkintoperusteinen oppiminen):

- New technologies basics for cultural managers 5 op -verkkokurssi, Metropolia AMK
- Tech for Dummies -kurssimateriaali integroitavaksi muille kursseille
- Tech for DumDums -Instagramkurssi integroitavaksi muille kursseille
- Digitaaliset toimintaympäristöt -kurssi 5 op HUMAK
- Uudistuvat mediat -kurssi 5 op SeAMK

- Innovointi yhteiskehittämisen menetelmin 5 op (kurssiin liittyvä materiaali) SeAMK
- Strateginen ennakointi ja visioiva suunnittelu 5 op SeAMK Kulttuurituotannon YAMK
- Kulttuurin, soten ja ICT:n yhteinen innovaatioprojekti. Yhteistyö Haaga-Helia AMK:n kanssa.
- XR Uuteen todellisuuteen 5 op -verkkokurssi yhteistyössä Omnian kanssa, Metropolia AMK
- Trender i konst och kultur, 5 op, Arcada
- Media innovations, Masters, 5 op, Arcada

Opetussuunnitelmaan:

- Kulttuurituotanto (Metropolia ja Arcada AMK)
- Monialainen innovaatioprojekti 10 op

Täydennyskoulutukseen:

- Jatkuvan oppimisen hallinnan malleiksi
- Alumnityöksi
- Pysyviksi yritysverkostoiksi
- Kysynnän luomiseen

Uudentyyppisinä hyötyverkostoina:

- Yritys-oppilaitos (yritys saa näkyvyyttä tulevien työntekijöiden mielissä, yritys pääsee mainostamaan palvelujaan)
- Yhdistys-Oppilaitos (molempien tavoitteet täyttyvät, esim. FCAI, Innovaatiohub)
- Oppilaitosyhteistyönä (Hub Turku, Innovation House, Helsinki XR Center, Maker Space Otaniemi)

Lähteet

Hero, Laura-Maija (toim.) (2019). Käsikirja teknologian ja kulttuurin rajapinta-toiminnan fasilitointiin. Metropolia ammattikorkeakoulun julkaisuja. Oiva-sarja 3. www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/TK/Julkaisut/pdf/2019_hero_OIVA.pdf.